

پرته له سالم حکومته اضافه عسکر هيڅ گټه نلري

نن سبا، په غربي مطبوعاتو کې د افغانستان موضوع خورا گرمه ده. هره ورځ گڼ شمېر رپوټونه او مقالې خپرېږي. ما لدې ټولو څخه فقط دوي مقالې انتخابات کړي دي او لنډيز يې محترمو لوستونکو ته وړاندې کوم. بايد زياته کړم چې دښه او سالم حکومت پر اړتيا باندې همدې ليکوال په خپلو مقالو کې بيا بيا ټينگار کړی دی، خو اوس امريکايي ليکوالان هم دې حياتي مسلي ته متوجه سوي دي. زه هيلمن يم چې زما افغاني ليکوالان چې غواړي لمر په دوو گوتو پټ کړي، بالاخره هغوی هم دې حقيقت ته سر کېننه کړي. شيطان او شخصي گټو ته شا کړي، او خدای ته مخ کړی. د حامد کرزي له بېکاره او نامشروع حکومت له دفاع او ملاتړ څخه لاس په سر سي. ځکه د يوه افغان د شهادت او عزت سره دا نه ښايي چې د يوه فاسد او غله حکومت تر شا ودرېږي. افغاني مېړانه حکم کوي چې د حامد کرزي حکومت بايد ړنگ او ست سي.

د کرسچين ساينس مانيټور انټرنېټي پاڼه د سپټمبر پر ۲۳ مه په يوه تحليلي رپوټ کې ليکي که چيرې يو عادي افغان د واشنگټن د قدرت په مرکزونو کې چې دمگري د افغانستان د جنگ په باب گرم بحثونه پکې روان دي ورسې، د هغه پيغام به داوي: د حامد کرزي حکومت فاسد او احمق دی.

جنرال مک کریسټل رپوټ چې د دوشنبې په ورځ په مطبوعاتو کې را ښکاره سو، اصلي هدف يې د عادي افغانانو د زړونو او فکرونو گټل دي. خو د تېرې مياشتې قلابي انتخاباتو عادي افغانان د حکومت په باب لا نور هم بدبين او خواتوري کړل.

د کندهار يو قومي مشر، حاجي بادشاه خان، وايي په ارغنداب، بنورواک، سپين بولدک، او ريگستان کې پوليسو خلکو ته ويل چې حامد کرزي ته رايې ورکړئ. هغه زياتوي، «که چيرې په انتخاباتو کې غلا او ټگي برکي وي، تاسو د مشرۍ لپاره مناسب سړی نه سئ انتخاباتولای. که چيرې تاسو د مشرۍ لپاره مناسب سړی ونه لرئ، تاسو امنيت نه سئ ساتلای.»

د جنرال مک کریسټل رپوټ د حاجي بادشاه خان خبره تاييدوي. د جنرال رپوټ وايي: «ناټو مجبوره ده چې د ښه حکومت د راوستلو په لټه کې سي، داسې يو حکومت چې افغانان پرې باور او ويسا ولري.»

ځيني خلک استدلال کوي چې د ولايتي حکومتونو پر ښه کولو باندې بايد فوکس وسي، ځکه د کابل حکومت د سپي لکې ده. نور خلک بيا وايي د ولايتي حکومتونو اصلاح کول ناممکن دي، ځکه د افغانستان د حکومت جوړښت مرکزي دی. خو په هر حال، واشنگټن يوازي د نورو عسکرو پر لېږولو باندې سوچ کوي، نه د کابل د حکومت پر اصلاح کولو باندې.

په واشنگټن کې، د جورج ټاوان پوهنتون د افغانستان د چارو ماهره، کرسچين فېر، وايي، «دلته د نورو اضافه عسکرو پر استولو بحث کېږي، حال داچې مور بايد د افغانستان د حکومت پر پاکولو او اصلاح کولو باندې غور وکړو. اضافه عسکر دا معضله نسي حلولاى.»

دغه راز په افغانستان کې زياتره قومي مشران دې مسلي اندېښمن کړي دي چې څرنگه کېدای سي چې د حامد کرزي انتخاباتي غلا او دوپه به وضع ښه کاندې.

يو هلمندی قومي مشر، حاجي عبدالاحد، وايي، «څرنگه کېدای سي چې د يوه ملک لپاره غلا او ټگي ښه نتايج ولري؟ حکومت په اداري فساد کې تر غورو پورې ډوب دی، او دا حالت به همدا شان دوام لري.» د پکتیکا يو قومي مشر، حاجي جانداد خان وايي، «مور نه سو کولای چې په قلب د خلکو ژوند ښه کړو.» د بلخ يو قومي مشر، ضابط محمد کریم، وايي په انتخاباتو کې ټگي برکي صادق او پاک خلک په ولايتي شوراگانو کې له انتخابېدو څخه محروم کړل، هغه زياته کړه، «پرته له قدرت او پيسو څخه، تاسو پدې ملک کې هيڅ کار نه سئ کولای. که چيرې غلا او دوکه همدا شان روانه وي، څرنگه به اداري فساد راييسار سي؟»

ددغه رپوټ د برابرولو لپاره اکثر و مرکه سویو افغانانو د نورو اضافه عسکرو د استولو څخه ملاتړ کاوه، ځکه هغوی پر افغاني عسکرو باندي هیڅ باور نلري. د افغانستان د چارو استرالیایي محقق ویلیم مالي وایي، «د بغاوت د ختمولو لپاره حداقل ضرورت دادی چې د یوه داسې حکومت ملاتړ باید وسي چې په خلکو کې څه محبوبیت او حمایت ولري. که چیرې تاسو د اګسټ د شلمې غونډې یو لړ حادثې ولری چې په حقیقت کې یې حکومت لا نامشروع کړ، بیانو ستاسو کوبښښ دېته پاته کېږي چې د سوتې په زور اوبه مخ پر لور څېږوئ.»

مېرمن فېر وایي، «کله چې د کابل حکومت د فاسدو والیانو د برطرفه کولو څخه ډډه کوي، د پولیسو د روزني گټه به څه وي؟ همدا فاسد والیان له یوه ولایت څخه بل ولایت ته تبدیلېږي. ولې دوی نه برطرفه کېږي؟»

د کابل پوهنتون استاد، پروفیسور ساپی، وایي، «که چیرې همدا حکومت له همدې ټولو شکونو او تردیدونو سره سره بېرته راوستل سی، بیا نو یو میلیون نور اضافه عسکر هم څه لاسته نسي راوړلای.» هغه زیاتوي باید یوه لویه جرگه راغوبښتل سی چې د طالبانو په ګډون ټولې افغاني ډلې حضور پکې ولري، او بیا دې همدا لویه جرگه نوی حکومت وټاکي.

په همدې لړ کې، د سپتمبر په ۲۲ مه د فاینانشل ټایمز په اخبار کې مېرمن جېن هارمن او مایکل او هانلون لیکي په افغانستان کې د عسکرو زیاتوالی باید د کابل په حکومت کې د اداري فساد د ختمولو سره تړاو ولري. متحده ایالات پداسې وخت کې افغانستان ته نور عسکر استوي چې حامد کرزی او دوپه ملګرو یې د انتخاباتو غلا کولو ته ملاوي تړلي دي. څرنګه به مور خپلو عسکرو ته ووايو چې د کندهار، هلمند، پکتیا، پکتیکا، او خوست په ریګونو او غرونو کې ځانونه قرباني کړي، خو په عین زمان کې حامد کرزی د قاچاقبرانو او غلو سره انډیوالي ټینګه کړې ده.

دوی لیکي همدا ټکی د اوسنۍ ستونزې محور تشکیلوي. د بنورین ضد جنګ هیڅکله یوازې په خارجي قواوو نسي ګټل کېدای. د بغاوت او بنورین د جنګ د ګټلو لپاره یو با اعتباره بومي ملګري ته اړتیا لري. پرته له یوه باحیثیت افغاني عنصر څخه د امریکا ټولې هلي ځلي عبث دي. مور هیڅکله دا جنګ په یوازې سر نه سو ګټلای.

که چیرې د افغان حکومت فاسد او ناپاکه وي، طالبان به د خپل پروپاګند لپاره پوره مهمات او اکمالات ولري. خپه اقوام به تل دطالبانو سره د یوځای کېدو خیال په سر کې ساتي. پولیس او قاضیان به د پخوا په شان په رشوت او د قاچاقو په پیسو ګوزاره کوي.

که څه هم د وینتام تجربې او د عبرت درسونه د افغانستان له حالاتو سره چندان اړخ نه لګوي، خو یوه تجربه یې اوس هم په افغانستان کې صدق کوي، او هغه دا چې مور به تر هغه وخت پوري کامیابه نه سو، تر څو یو مشروع بومي ملګری و نه لرو. لدې څنډه په هیڅ وجه سترګې نه سو پټولای.

پای